

Zpět na média

Ondřej Konrád – O rocku (a o Pavlu Vrbovi – sleeve note k CD Bohemia – Zrnko písku, 2008)

Už je to neuvěřitelných třicet let! Tolik se toho změnilo. A popsat například pro nynější dvacátníky, jaká byla tehdy na československé rockové scéně atmosféra, je prakticky nemožné. Ty časy každoročních kvalifikačních zkoušek, jež museli absolvovat muzikanti „*na volné noze*“, tedy nezaměstnaní v nějakém divadelním anebo rozhlasovém orchestru. Ve všemocných komisích měli hlavní slovo nikoli hudebních experti, ale politrukové s otázkami: „*Jak se jmenuje generální tajemník komunistické strany Finska?*“ Samozřejmě že pokud nechtěli udělit certifikát ke svobodnému muzicírování komusi z libovolných důvodů (dlouhé vlasy stačily bohatě), cesta se našla lehce. Od počátku sedmé dekády minulého století, od doby víceméně vynuceného zániku legendárního Flamenga, oficiální a profesionální rocková scéna prakticky ani neexistovala. Hráči se většinou uchýlili do doprovodných skupin pop zpěváků, anebo přežívali v divadlech. Jako například v Semaforu dva ex-flamegovští – saxofonista i flétnista Jan Kubík a baskytarista Vladimír Guma Kulhánek. A zpívající klávesista Lešek Semelka po několika sezonách opustil M Efekt (dříve Blue a pak Modrý), který Radim Hladík z nezbytnosti udržoval jako instrumentální kapelu s kontakty na big band Československého rozhlasu.

Ale po půli sedmdesátých let se přece jen začalo něco mírně měnit. Snad se ukázalo, že věčně zakazovat rockové profi skupiny (stále se říkalo spíš „*beatová hudba*“, rock byl příliš kosmopolitní termín), je vlastně kontraproduktivní. A nadto to tak úplně nelze. Když nebylo elektrifikovanou energickou muziku možné nalézt v klubech a koncertních sálech, vyrážely hladové „*máničky*“ na vesnické tancovačky, kde se v závětří provozoval především hard rock každý víkend o sto šest.

A pak tu také byla široká jazzrocková líheň, ovlivněná světovou fúzí obou žánrů a vyprodávající v rámci festivalů pořádaných Jazzovou sekcí, v další dekádě za jiné věci kriminalizovanou, několikrát do roka velký sál Lucerny. Jazzrock nabízel vzrušení „*bigbeatu*“, a přitom byl nenapadnutelný kvůli obsahu textů, neboť šlo o instrumentální záležitost, a navíc zaštitěný nálepkou jazzu, označující schválenou, vyšší uměleckou formu populární hudby.

Zdálo se jen otázkou času, kdy nastane jakás takás obroda „povoleného beatu“. V sedmašedesátém se kolem Vladimíra Mišíka formovala kapela Etc... a krátce na to Semelka s Kubíkem a Kulhánkem nastartovali Bohemii. V první fázi se hledalo optimální obsazení a vlastní hudební jazyk, který by se odlišoval od Leškovy éry s Hladíkem a zároveň reflektoval to, co se děje kolem. Když došlo k nahrávání Zrnka písku, už byli v sestavě dva talentovaní mládenci z doposud amatérské skupiny Expanze: kytarista Michal Pavlíček a bubeník Pavel Trnavský (od ruzyňské Expanze tehdy také Etc... přetáhli kytaristu Jiřího Jelínka). A z jazzrockových vod přišel klávesista Jan Hála.

Propojení flexibilních rockerů starší generace s natěšenými novými hráči, sledujícími fusion Weather Report nebo Chicka Corey i futuristický rock typu King Crimson (tady existovala určitá spojitost i s flamengovským albem Kuře v hodinkách, na které Bohemia místy chtěj nechtěj upomínala), působilo svěže a bylo zároveň podepřeno značnou instrumentální, ale i autorskou a aranžérskou vyspělostí.

O hudbě Bohemie tedy v žádném případě nešlo říci že „je to jenom rock'n'roll“. Na to také v konsolidovaném Československu přece jen nebyla doba. A sextetu

šlo ostatně o cosi jakoby závažnějšího. To byl také zřejmě důvod, proč se Semelka obrátil k textaři a básníku Pavlu Vrbovi, který sice uměl hladce napsat „*písničky pro všední den*“, jimiž se živil, ale komplikovanější muzika Bohemie mu skýtala šanci vytvořit cosi ambicióznějšího (jako to v téže době udělal i pro Michala Prokopa a Framus 5 na desce Holubí Dante). A abstraktnější Vrbovy básnické obrazy byly pro ideologické schvalovače natolik nesrozumitelné, že nad nimi raději mávli rukou. Dvě mouchy jednou ranou.

Těžko říci, jak Zrnko písku a bonusy singlových nahrávek Bohemie mohou působit na ty, kteří v časech vzniku nahrávek byli malými dětmi, či dokonce ještě ani nebyli na světě. Ti pozornější z nich zřejmě pochopí, že šlo o poctivý pokus rozvíjet to nejzajímavější a nejosobitější, co se na české elektrické scéně odehrálo za celou její existenci. Že vznikaly v období značných nejistot a omezení. A také že je poznamenalo období rozkvětu orchestrálního jazz rocku, ke kterému většina členů kapely přirozeně tíhla (proto byl ve studiu hostem další mladý objev Michael Kocáb). Což se vlastně záhy po vydání alba stalo i příčinou zániku skupiny. Rockový anebo spíš artrockový Semelka se začal cítit mezi kolegy ponořenými do jiného hudebního světa nesvůj, a Bohemii zklamaně opustil. Kapela pak ještě chvíli pokračovala v činnosti bez vokalisty, ale to už byl vlastně jen epilog. Zachycený na tomto disku ovšem zajímavými nahrávkami například Pavlíčkových skladeb King Gong a U studánky, z nichž můžeme zaslechnout předzvěst Michalovy příští cesty.

Na závěr ještě jen pár vět k dalším osudům „bohemistů“. Semelka se vrátil nadlouho ke spolupráci s Hladíkem, pak stál v čele vlastní kapely SLS a s písni Šaty z šátků uspěl v popové soutěži Zlatá lyra. Což jej vlastně definitivně posunulo ke střednímu proudu. Dlouho nerozlučný hudební tandem Kubík – Kulhánkek ještě hrál pohromadě v Blues bandu Luboše Andršta s bratislavským

zpěvákem Petrem Lipou. V létě 1982 ale Kubík s celou rodinou emigroval do Rakouska, kde žije dodnes, a hudbě se věnuje jen okrajově. Kulhánek strávil víc než patnáct let v Etc... a dnes je například členem skupiny T4. Pavlíček se stal jednou z hlavních osobností české scény a proslavil se coby originální a brilantní kytarista, skladatel Pražského výběru, Stromboli atd. Trnavský vedl kapelu zpěvačky Jany Kratochvílové (také se kdysi pohybovala kolem Expanze), napsal jí dnes už evergreenový hit V stínu kapradiny a společně s ní zůstal počátkem osmdesátých let v Londýně, kde žije dodnes. Jan Hála se do značné míry drží dál muziky odvozené z fusion, je kapelníkem vlastních malých skupin a mimo jiné vede jazzový orchestr Konzervatoře Jaroslava Ježka.

A konečně nemuzikant, ale důležitý spolupracovník Bohemie Pavel Vrba, v 70. a 80. letech výrazná postava uměleckého polosvěta, stále vášnivě básní a obratně textuje. I když je mu právě v roce reedice Zrnka písku sedmdesát let. Na zdraví!

Ondřej Konrád, BOHEMIA – Zrnko písku, vydal Supraphon 2008

[Zpět na začátek textu](#)